

BEYAZIT DEVLET KÜTÜPHANESİ'NDE MEVCUT EBÜZZİYA TEVFIK'İN
ESERLERİ

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No 2E170,1

- K.20149
1- EBÜZZİYA TEVFIK: Benjamen Franklen. B:3 İstanbul 1308.Ebüzziya Basımevi. 48 s.
(Küt.Ebüzziya No=84)
- K.20151
2- EBÜZZİYA TEVFIK: Buffon. B: 2 İstanbul 1308. Ebüzziya Basımevi. 47 s.
(Küt.Ebüzziya No= 85)
- K.24092
3- EBÜZZİYA TEVFIK, (1849-1913) : Cümel-î Müntahabe-î Kemal. B:3 İstanbul 1311. Matbaa-î Ebüzziya 136s.
- K.20150
4- EBÜZZİYA TEVFIK: Diyojen.B: 3 İstanbul 1307. Ebüzziya Basımevi. 46 s.
(Küt.Ebüzziya No=83)
- K.20154
5- EBÜZZİYA TEVFIK: Ezop. B:2 İstanbul 1307.Ebüzziya Basımevi. 64 s.
(Küt.Ebüzziya No=90)
- K.20134
6- EBÜZZİYA TEVFIK: İmparator Wilhelm.İstanbul 1305 Ebüzziya Basımevi.56 s.
(Küt.Ebüzziya No=67)
- K.20431
7- EBÜZZİYA TEVFIK: Kemal (1256-1306)...T.S....Basımevi 23s.
- K.21307
8- EBÜZZİYA TEVFIK: Lûgat-ı Ebüzziya.C.I İstanbul 1306. Matbaaî Ebüzziya. 600 s. A.
(Küt.Ebüzziya No=)
- K.19921
9- EBÜZZİYA TEVFIK: Mecmua-î Ebüzziya. C.1-4 İstanbul 1297,1298,1300,1302. Mihran,Ebüzziya Basımevi.1536 s.
C:1 (1-12) cüz, C:2 (13-24) cüz, C:3 (25-36) cüz,
C:4 (37-48) cüz.
- K.20133
10- EBÜZZİYA TEVFIK: Millet-î İsrailiyye.İstanbul 1305.Ebüzziya Basımevi. 78 s.
(Küt.Ebüzziya n= 66)

K.20143

11- EBÜZZİYA TEVFIK: Nefi. B:2 İstanbul 1311.Ebüzziya Basımevi. 303 s.
(Küt.Ebüzziya No=106)

K.20131

12- EBÜZZİYA TEVFIK: Nikola Şamfor.İstanbul 1305.Ebüzziya Basımevi.40 s.
(Küt.Ebüzziya No=64)

K.106598

13- EBÜZZİYA TEVFIK: Numune-i edebiyat.İstanbul Matbaa-i Ebüzziya.
512-7 s.

K.19834

14- EBÜZZİYA TEVFIK: Numune-i Edebiyyat-ı Osmaniye.İstanbul 1308.Ebüzziya
Basımevi.500 s.

K.20137

15- EBÜZZİYA TEVFIK: Sûrûri-î müverrih.İstanbul 1305.Ebüzziya Basımevi. 54 s.
(Küt.Ebüzziya No=70)

-
- 16- Salnamei Hadika 1290
17- " Ebüzziya 1294 (Toplatıldı) — Toplatılan 1296'dır ?
18- " Kâmeri 1297
19- Rebî i Marifet 1297
20- " " ikinci defa 1299
21- " " üçüncü defa 1300
22- " " dördüncü sene 1301
23- " " beşinci sene 1302 K.278
24- " " altıncı sene 1303 K.278
25- " " yedinci sene 1304
26- " " sekizinci sene 1305 K.278
27- Nevsali Marifet dokuzuncu sene 1306 K.245
28- " " onuncu sene 1307-8
29- " " onbirinci sene 1309-10
30- Takvimi Ebüzziya 1310-11
31- " " 1315-16
32- " " 1316-17
33- Takvimünnisa 1317

- 2 -

Ancak o devirde bir eseri basabilmek için müsveddeleri evvelâ Maarif Nezaretinin incelemesine sunmak ve ruhsat almak şarttı. Bu ruhsat sadece eserin basılabilmesi içindi. Baskıdan sonra eser tekrar aynı makamca, muhafaza edilmiş müsaadeli müsveddelerle karşılaştırılır, bir ilâve yoksa satışa çıkarılmak üzere nihai ruhsat verilirdi. Ebüzziya Tefvik eseri Rodos zindanında mahpus bulunduğu sırada yazdığı, siyasi mahkûmların ise makale eser yayınlamak hakkı olmadığı için, ruhsat müracaatına, kendisi ile birlikte Rodos'ta mahpus bulunan Ahmed Midhat Efendinin kardeşi ve Mehmed Cevdet Efendiye yaptırılmış, basma ruhsatı alınmıştı (M.6.5.1874 - H. 19.Rebiülevvel 1291). Eser Teodor Kasab'ın Hayal Gazetesi matbaasında basılmıştır (M.3.9. ~~1874~~²¹ 1874 - Recep 1291). Ancak baskı sırasında esere, sansür heyetine gösterilmemiş olan yukarıya bir parçasını naklettiğimiz önsöz eklenmiş, incelemede bunun farkına varılmış, bu ~~önsöz~~ önsöz eserden emkürülerek imha olunmuş, piyes piyasaya önsöz söz çıkarılabilmıştır (Eylül ~~1874~~ 1874 - Şaban 1291).Türkiyede bir kısmı imha ettirilen ilk eser Ebüzziya Tefvik'in bu "Habibe veya Semahat-ı Aşk" piyesidir. Bununla beraber imhadan kaçırılan bir kısım tam nüsha el altından piyasaya sürülebilmştir. Abdülaziz'in hal'inden hemensonra, daha Abdülhamid istibdadı başlamadan eserin tam nüsha ikinci baskısı yapılmıştır (M.1876 - H.1293) .

Eser evvelâ Gülü Agop un Osmanlı tiyatrosunda, ~~2.~~ 2. meşrutiyetten sonra Minakyan ve diğer çeşidli topluluklarca bir çok defa sahneye konmuş, meşhur Şamram, Nuvart, Bayzar, Mari Hanımlarla, Kegan Ef. Nuredin, Küçük Selâhaddin, Niyazi Beyler gibi tanınmış oyuncular oynamışlardır. Victor Hugo'nun aynı eseri, aynı aylarda, Mehmed Bedreddin tarafından tercüme olarak "Ancelo - Mali Piyeri veya Venedik barbarı " ismi altında ve yine Hayal matbaasında basılmıştır (1874 - 1291).

Kaynak : ~~Wwwktnwvwywww~~ T. Poyraz - N. Tuğrul : Tiyato Bibliyografyası.

Metin And : Tanzimat ve istibdat döneminde Türk Tiyatrosu.

یونیونید

تالیفات

	(365.) 1882 - 1889	عروج تبریز	1 ✓	
	(365.) 1882 - 1889	ایه سینا	24 ✓	
③ (K.E. 84)	(1891-1308) (485) 365.) "	برائت و انقیاد	5 ✓	
(K.E. 82)	(1890 - 1307) (465.) (365.) "	دیروز و امروز	4 ✓	
①	(365.) "	خالد	2 ✓	
④ (K.E. 85)	(1891-1308) (475.) (365.) "	تاریخ	3 ✓	
	(365.) "	پرفه	7 ✓	
(K.E. 90)	(1890 - 1307) (645.) (365.) 7883 - 12"	ازوب	8 ✓	
②	(365.) "	صاویبه الرشید	10 ✓	
	(365.) "	بی بی خالدی برده	9 ✓	
	(365.) "	سید صبح	6 ✓	
	(365.) 1886 - 12.2	دانه برائت و انقیاد	11 ✓	
(K.E. 64)	(1888 - 1305) (405.)	1887 - 12.4	تقدیر صفحہ	64
(K.E. 70)	(1888 - 1305) (545.)	1888 - 12.5	سورت صبح	70
(K.E. 106-103)	(1888 - 1305) (3035.)	1888	12.5	تقدیر 103-106
(K.E. 67)	(1888 - 1305) (565.)	"	"	ایجاد و اصلاح 67
	(235.)	1889	12.2	کمال

Ebüzziya Tevfikî'nin eserleri

Takvimler, salnameler :

1290	(1873)	Salname-i Hadika (Türkiyede çıkarılan ilk almanak)
1295	(1878)	Bosna Vilâyeti Salnamesi (tipografi ile basılan ilk il salnamesi)
1296	(1879)	Salname-i Ebüzziya (dağıtım geçmeden el konup imha edil ^{en} ilk eserdir. den (3 adet mevcut)
1297	(1880)	Salname-i Kameri
1297	(1880)	Rebi Marifet (def'a 1) Salnamei Ebüzziya
1299	(1882)	" " (" 2) Takvim-i Ebüzziya
1300	(1883)	" " (" 3) " "
1301	(1884)	" " (Sene 4) " "
1302	(1885)	" " (" 5) " "
1302	(1885)	Takvim-i Rebi - Zamime-i Rebi-i Marifet
1303	(1886)	Rebi-i Marifet (Senè 6)(ilk çinkografi usulü resimli eser)
1303	(1886)	Ruşya Müslümanlarına mahsus Takvim-i Ebüzziya
1304	(1886/7)	Rebi-i Marifet (sene 7) Takvim-i Ebüzziya
1305	(1887/8)	" " (" 8) " "
1306	(1888/89)	Nevsâl-i Marifet (sene 9) " "
1308	(1890/91)	" " (" 10) " "
1309	(1891/92)	İmsakiye-i Nevin
1310	(1892/93)	Nevsâl-i Marifet (sene 11) Takvim-i Ebüzziya
1311	(1893/94)	Takvim-i Ebüzziya (" 12)
1315	(1897/98)	" "
1316	(1898/99)	" "
1317	(1899/1900)	Takvim-i Nisa (Türkiyede kadınlar için çıkan ilk takvim)
1300	(1883)	Ahmed Cevdet Paşanın, "Takvim-il Edvar",ına yaptığı ilâvelerle ikinci baskısı

1317/1898, Bu tarihte tutuklanıp Konya ya sürgün edildiğinden takvim yayınları da durmuş, sürgünden dönüştten sonra da (1908) tekrar takvim yayınına başlamamıştır. Ebüzziya Takvimleri, divar takvimi şeklinde , 1943 senesi için olmak üzere Veliğ Ebüzziya tarafından çıkarılmaya başlanmış, 1945 de vefatına kadar üç yıl yayınlamış, sonra da Ziyad Ebüzziya tarafından (1945 - 1970) 26 sene çıkarılmıştır.

TELİF ESERLERİ

B İ O G R A F İ L E R :

Götenberg, İhtira-ı fenni tab (36 s.)	1299 - 1882	(Kitaphane-i Meşahir)	No. 1
İbn-i Sina (36s.)	1299 - 1882	" "	No. 24
Galile (36 s.)	1299 - 1882	" "	No. 2
Napolyon (36 s.)	1299 - 1882	" "	No. 3
Diyोजेन (36 s.)	1299 - 1882	" "	No. 4
Benjamin Franklen (36 s.)	1299 - 1882	" "	No. 5
Hasan Sabbah (36 s.)	1299 - 1882	" "	No. 6
Büfon (36 s.)	1299 - 1882	" "	No. 7
Ezop (36 s.)	1299 - 1882	" "	No. 8
Yahya bin Halid Bermek (36 s.)	1299 - 1882	" "	No. 9
Harun-ef Reşid (36 s.)	1299 - 1882	" "	No.10
Jan jak Russo (36 s.)	1299 - 1882	" "	No.11
Nikola Şamfor (40 s.)	1304 - 1887	(Kitaphane-i Ebüzziya)	No. 64
Süruri-i Müverrih (54 s.)	1305 - 1888	" "	No. 70
İmparator Vilhelm (56 s.)	1305 - 1888	" "	No. 67
Nef'i (303 s.)	1305 - 1888	" "	No.103/106
Kemal (22 s.)	1306 - 1889		
Kemal Beyin Tercüme-i hali	1326 - 1908		

Yukarıda sayılan ve Kitaphane-i Meşahir serisinde çıkanlardan dört eser, daha sonra ilâvelerle, Kitaphane-i Ebüzziya serisinde basılmıştır :

Diyोजेन (46 s.)	1307 - 1890	Kitaphane-i Ebüzziya	No. 82
Ezop (64 s.)	1307 - 1890	" "	No. 90
Benjamin Franklen (48 s.)	1308 - 1891	" "	No. 84
Büfon (47 s.)	1308 - 1891	" "	No. 85

Diger Konularda Telifler :

Millet-i İsrailiye (78 s.)	1305 - 1888	(Kitaphane-i Ebüzziya	No. 66
Makame-i Tevkifiye (14 s.)	1313 - 1896	Hatırat dır.	12 nüsha basılmış tır.
Ne edatı nevi hakkında tetebbuat (84 s.)	1324 - 1908	R.	

Yeni Osmanlılar Tarihi (Yeni Tasvir-i Efkâr da tefrika) 1909 - 1910

Eser yeni yazı ile 3 cild halinde Ziyad Ebüzziya tarafından 1973 de yayınlanmıştır.

Lugat-ı Ebüzziya : 1888 . 2 Cild. (1. Cild, 1 - 600 S.), (2. cild 601 - 712 sah.) .Eser ÖD kelimesinde kalmıştır. Lugat forma forma satışa çıkarılmakta idi. Ebüzziya Konyaya sürgüne gönderildiği zaman matbaa talan edilmiş ve basılmış olan diger formalar başka eserlerle beraber yok edilmiştir. Eser yarım kalmıştır. Lugatte bulunmayan harfler şunlardır : F , G , H , K , L , M , N , V , Y . (bu bulunmayan harfler eski alfabe olduğu için noksan sırası bugünkü alfabe sırasına uygun değildir.)

PIYESLERİ :

Ecel-i Kaza. Dram, 6 perde. (108 s.) 1289 - 1872

Eser 17.8.1872 de basılmış, 29.11.1872 de Gedikpaşa Osmanlı Tiyatrosunda oynanmıştır. Saray dışında Türk halkına oynanan ilk telif piyesimizdir. Yine hasılatı tiyatro sanatçılarına mahsus olmak üzere oynanan ilk oyun da budur (23.1.1873). İlk telif piyes tenkidi de DİYOJEN de bu piyes için yapılmıştır M.5.12.1872 - R.23.11.1284 , Diyojen No. 167

Habibe yahut Semahat-ı Aşk. 4 perde, dram. (125 s.) 1291 - 1874
Victor Hügo nun "Anjélo ou le tyran de Padou" eserinden adapte.

Ebüzziya bu eseri Rodos sürgününde hazırlamıştır. Tamamen siyasî mesajlıdır. Hugo nun eserinin genel çerçevesi korunmuş, piyes kahramanına, eserde olmayan pek çok şeyler söylenmiştir. İstidatla ittiham ettiği Abdülazize, katli gerektiğini varacak kadar hücumlar vardır. Eserin ÖN SÖZÜ çıkartılarak yayınlatılmasına izin vermiş, Abdüaziz'in hal'inden sonra ÖN SÖZ lü ikinci baskı yapılmıştır.

TERCÜME ESERLERİ

Tarik-i Refah, Franklenin servet hakkındaki nesayihi. (1295 - 1878)
Saray Bosna
Üç yüzlü bir kam, Charles Paul de Kock dan, Ahmed Midhat ile beraber
(90 s.) 1294 - 1877

DERLEMELER

Reşid Paşa merhumun bazı asar-ı siyasiyesi (56 s.) 1289 - 1872
Nümune-i Edebiyat-ı Osmaniye (512 s.) 1296 - 1879
Cümel-i müntehibe-i Kemâl (80 s.) 1299 - 1882
Muharrerat-ı hususiye-yi Akif Paşa (80 s.) 1301 - 1884
Durub-u Emsâl-i Osmaniye (Şinasi eserine 1764 misâl ilâvesile)
Müntehibat-ı Tasvir-i Efkâr. Siyasiyat, Şinasi - Kemal (468 s.) 1303 - 1886
(Kitaphane-i Ebüzziya No. 3 ilâ 9, 7 kitap)
Müntehibat-ı Tasvir-i Efkâr, Edebiyat : Şinasi. (104 s.) 1303 - 1886
(Kitaphane-i Ebüzziya No. 23 , 24)
Müntehibat-ı Tasvir-i Efkâr, Edebiyat : Kemal. (128 s.) 1304 - 1887
(Kitaphane-i Ebüzziya No. 36 , 40)
Tazarruat-ı Sinan Paşa (56 s.) 1309 - 1892. (Kitaphane-i Ebüzziya No.63)
Müntehibat-ı Tasvir-i Efkâr, Makalat: Kemal (128 s.) 1311 - 1894
(Kitaphane-i Ebüzziya No. 19,20)
Müntehibat-ı Tasvir-i Efkâr, Makalat : Şinasi. (64 s.) 1311 - 1894
(Kitaphane-i Ebüzziya No. 102)

Nümune-i Edebiyat-ı Osmaniye nin 4 baskısı daha değişiklerle yapılmıştır: 2.baskı (504 s.) 1302 - 1885. 3. baskı,(493 s.) 1306 - 1889. 4. baskı (500 s.) 1308 - 1891. 6. son baskı 544 s. 1329 R. - 1912. Akif Paş, ilâvelerle (144 s.)1303 - 1886. Reşid Paşa, ilâvelelerle (76s.) 1305-1888) de 2. baskı

SAHİP OLARAK ÇIKARDIĞI DERGİLER

TÜRKİYE
Kütüphanesi Arşivi
No 261709

4

Cüzdân. 7 Zilhicce 1289 - 5.2.1873. Çıktığı gün toplatılmıştır. Türkiyede el konan ilk dergidir.
Muharrir. (8 sayı) .(Muharrem 1293 - Ocak 1876) ilâ (Safer 1295 - 4.2.1878)
Mecmua-i Ebuzziya. (159 sayı)(15 cild).(1 Ramazan 1297 - 22.8.1880)ilâ
(2 Ramazan 1330 -16.8.1912) .

SAHİP OLARAK ÇIKARDIĞI GAZETELER

İbret. (Namık Kemal, Reşad Kayazade, Nuri Menapirzade ile ortak) (19 sayı)
(7 Rebiül ahır 1289 - 13.6.1872) ilâ (3 Cemaziyelâhır 1289 -
(Gazete kapatıldı ortaklar memuriyetle dağıtıldı). 9.7.1872)
Hadika. (59 sayı). (8 Ramazan 1289 - 9.11.1872) ilâ (8 safer 1290 -
6.4.1873)
Sirac . (17 sayı).(16 Muharrem 1290 - 15.3.1873) ilâ
(11 Safer 1290 - 9.4.1873)
(Ebuzziya Rodos'a sürülmüş gazeteler toptan kapanmıştır.)
Le Courrier d'Orient. (Fransızca) 1909 nisan. (Müteveffa Giampietri
veresesiyle ortak). Bugüne kadar gazeteden hiç bir nüsha bulunma
Yeni Tasvir-i Efkâr (349 sayı).31.5.1909 ilâ 10.5.1910
Tasvir-i Efkâr
Hak
Tefsir-i Efkâr
Tasvir-i Efkâr
Ebuzziya bu ^{son dört} gazeteyi oğulları Tâlhâ ve Velid ile beraber
1910 ilâ 27.1.1913 (ölümü) arası, 649 sayıya kadar çıkarmıştır.
Hükümetler gazeteyi kapadıkca isim değiştirip yayınlanmıştır.

MÜDÜR OLARAK ÇIKARDIĞI GAZETELER

Terakki 1287 - 1870
Terakki Eğlence 1287 - 1870 (İlk mizah ilâvesini tesis etmiştir).
Terakki Muhaderet 1287 - 1870 (İlk Kadın Dergisi ilâvesini çıkarmıştır).
Bosna Vilâyet Gazetesi 1295 - 1877

GAZETECİ OLARAK ÇALIŞTIĞI GAZETELER

Ruzname-i Ceride-i Havadis 1865
Tasvir-i Efkâr 1865 (Şinasi idaresi ve sonrası)
Hakayik-ül Vekayi 1870
Diyojen 1870 - 1872
Çingiraklı Tatar 1873
Hayâl 1874

Makaleleri bulunan diğer bazı gazetelerden tesbit edilebilenler :

Ceride-i Askeriye 1865
İrtika 1899
Malûmat 1899
Musavver fen ve Edep 1899
Konya Vilâyet Gazetesi 1901 - 1908
Asker 1908

Ebüzziya Tefviki's'in eserleri

Takvimler, salnameler :

- 1295 (1873) Salname-i Hadika (Türkiyede çıkarılan ilk almanak)
- 1295 (1878) Bosna Vilâyeti Salnamesi (tipografi ile basılan ilk il sal nâmesi)
- 1296 (1879) Salname-i Ebüzziya (dağıtımına geçmeden el konup imha edilen ilk eserdir. ~~den~~. (3 adet mevcut))
- 1297 (1880) Salname-i Kameri
- 1297 (1880) Rebi Marifet (def'a 1) Salmamei Ebüzziya
- 1299 (1882) " " (" 2) Takvim-i Ebüzziya
- 1300 (1883) " " (" 3) " "
- 1301 (1884) " " (Sene 4) " "
- 1302 (1885) " " (" 5) " "
- 1302 (1885) Takvim-i Rebi - Zamime-i Rebi-i Marifet
- 1303 (1886) Rebi-i Marifet (Sene 6)(ilk çinkografi usulü resimli eser
- 1303 (1886) Rusya Müslümanlarına mahsus Takvim-i Ebüzziya
- 1304 (1886/7) Rebi-i Marifet (sene 7) Takvim-i Ebüzziya
- 1305 (1887/8) " " (" 8) " "
- 1306 (1888/89) Nevsâl-i Marifet (sene 9) " "
- 1308 (1890/91) " " (" 10) " "
- 1309 (1891/92) İmsakiye-i Nevin
- 1310 (1892/93) Nevsâl-i Marifet (sene 11) Takvim-i Ebüzziya
- 1311 (1893/94) Takvim-i Ebüzziya (" 12)
- 1315 (1897/98) " "
- 1316 (1898/99) " "
- 1317 (1899/1900) Takvim-i Nisa (Türkiyede kadınlar için çıkan ilk takvim
- 1300 (1883) Ahmed Cevdet Paşanın „Takvim-il Edvar„ına yaptığı ilâvelerle ikinci baskısı

1317/1898, Bu tarihte tutuklanıp Konya ya sürgün edildiğinden takvim yayınları da durmuş, sürgünden dönüştten sonra da (1908) tekrar takvim yayınına başlamamıştır. Ebüzziya Takvimleri, divar takvimi şeklinde , 1943 senesi için olmak üzere Veliğ Ebüzziya tarafından çıkarılmaya başlanmış, 1945 de vefatına kadar üç yıl yayınlamış, sonra da Ziyad Ebüzziya tarafından (1945 - 1970) 26 sene çıkarılmıştır.

TELİF ESERLERİ

B İ O G R A F İ L E R :

Götenberg, İhtira-ı femni tab	(36 s.)	1299 - 1882	(Kitaphane-i Meşahir)	No. 1
İbn-i Sina	(36s.)	1299 - 1882	" "	No.24
Galile	(36 s.)	1299 - 1882	" "	No. 2
Napolyon	(36 s.)	1299 - 1882	" "	No. 3
Diyojen	(36 s.)	1299 - 1882	" "	No. 4
Benjamin Franklen	(36 s.)	1299 - 1882	" "	No. 5
Hasan Sabbah	(36 s.)	1299 - 1882	" "	No. 6
Büfon	(36 s.)	1299 - 1882	" "	No. 7
Ezop	(36 s.)	1299 - 1882	" "	No. 8
Yahya bin Halid Bermek	(36 s.)	1299 - 1882	" "	No. 9
Harun-ı Reşid	(36 s.)	1299 - 1882	" "	No.10
Jan jak Russo	(36 s.)	1299 - 1882	" "	No.11
Nikola Şamfor	(40 s.)	1304 - 1887	(Kitaphane-i Ebüzziya)	No. 64
Süruri-i Müverrih	(54 s.)	1305 - 1888	" "	No. 70
İmparator Vilhelm	(56 s.)	1305 - 1888	" "	No. 67
Nef'i	(303 s.)	1305 - 1888	" "	No.103/ 106
Kemal	(22 s.)	1306 - 1889		
Kemal Beyin Tercüme-i hali		1326 - 1908		

Yukarıda sayılan ve Kitaphane-i Meşahir serisinde çıkanlardan dört eser, daha sonra ilâvelerle, Kitaphane-i Ebüzziya serisinde basılmıştır :

Diyojen	(46 s.)	1307 - 1890	Kitaphane-i Ebüzziya	No. 82
Ezop	(64 s.)	1307 - 1890	" "	No. 90
Benjamin Franklen	(48 s.)	1308 - 1891	" "	No. 84
Büfon	(47 s.)	1308 - 1891	" "	No. 85

Diger Konularda Telifler :

Millet-i İsrailiye (78 s.) 1305 - 1888 (Kitaphane-i Ebüzziya No. 66
Makame-i Tevkifiye (14 s.) 1313 - 1896 Hatırat dır. 12 nüsha basılmış
Ne edatı neyi hakkında tetebbuat (84 s.) 1324 - 1908 R. tır.

Yeni Osmanlılar Tarihi (Yeni Tasvir-i Efkâr da tefrika) 1909 - 1910
Eser yeni yazı ile 3 cild halinde Ziyad Ebüzziya tarafından
1973 de yayınlanmıştır.

Lugat-ı Ebüzziya: 1888 . 2 Cild. (1. Cild, 1 - 600 S.), (2. cild
601 - 712 sah.) .Eser ÖD kelimesinde kalmıştır. Lugat forma
forma satışa çıkarılmakta idi. Ebüzziya Konyaya sürgüne gönde-
rildiği zaman matbaa talan edilmiş ve basılmış olan diger for-
malar başka eserlerle beraber yok edilmiştir. Eser yarım kalmış-
tır. Lugatte bulunmayan harfler şunlardır : F , G , H , K , L ,
M , N , V , Y . (bu bulunmayan harfler eski alfabe olduğu için
noksan sırası bugünkü alfabe sırasına uygun değildir.)

PIYESLERİ :

Ecel-i Kaza. Dram, 6 perde. (108 s.) (1289 - 1872)

Eser 17.8.1872 de basılmış, 29.11.1872 de Gedikpaşa Osmanlı Tiyatrosunda oynanmıştır. Saray dışında Türk halkına oynanan ilk telif piyesimizdir. Yine hasılatı tiyatro sanatçılarına mahsus olmak üzere oynanan ilk oyun da budur (23.1.1873). İlk telif piyes tenkidi de DİYOJEN de bu piyes için yapılmıştır M.5.12.1872 - R.23.11.1284 , Diyojen No. 167

Habibe yahut Semahat-ı Aşk. 4 perde, dram. (125 s.) 1291 - 1874
Victor Hügo nun "Anjélo ou le tyran de Padou" eserinden adapte.

Ebüzziya bu eseri Rodos sürgününde hazırlamıştır. Tamamen siyasî mesajlıdır. Hugo nun eserinin genel çerçevesi korunmuş, piyes kahramanına, eserde olmayan pek çok şeyler söylenmiştir. İstidadla ittiham ettiği Abdülazize, katli gerektiğine varacak kadar hücumlar vardır. Eserin ÖN SÖZÜ çıkartılarak yayınlatılmasına izin verilmiş, Abdüaziz'in hal'inden sonra ÖN SÖZ lü ikinci baskı yapılmıştır.

TERCÜME ESERLERİ

Tarik-i Refah, Franklenin servet hakkındaki nesayihî. (1295 - 1878)

Saray Bosna

Üç yüzlü bir karı, Charles Paul de Kock dan, Ahmed Midhat ile beraber (90 s.) 1294 - 1877

DERLEMELER

Reşid Paşa merhumun bazı asar-ı siyasiyesi (56 s.) 1289 - 1872

Nümune-i Edebiyat-ı Osmaniye (512 s.) 1296 - 1879

Cümel-i müntehibe-i Kemâl (80 s.) 1299 - 1882

Muharrerat-ı hususiye-yi Akif Paşa (80 s.) 1301 - 1884

Durub-u Emsâl-i Osmaniye (Şinasi eserine 1764 misâl ilâvesile)

Müntehibat-ı Tasvir-i Efkâr. Siyasiyat, Şinasi - Kemal (468 s.) 1303 - 1886
(Kitaphane-i Ebüzziya No. 3 ilâ 9, 7 kitap)

Müntehibat-ı Tasvir-i Efkâr, Edebiyat : Şinasi. (104 s.) 1303 - 1886
(Kitaphane-i Ebüzziya No. 23 , 24)

Müntehibat-ı Tasvir-i Efkâr, Edebiyat : Kemal. (128 s.) 1304 - 1887
(Kitaphane-i Ebüzziya No. 36 , 40)

Tazarruat-ı Sinan Paşa (56 s.) 1309 - 1892. (Kitaphane-i Ebüzziya No.63

Müntehibat-ı Tasvir-i Efkâr, Makalat: Kemal (128 s.) 1311 - 1894
(Kitaphane-i Ebüzziya No. 19,20)

Müntehibat-ı Tasvir-i Efkâr, Makalat : Şinasi. (64 s.) 1311 - 1894
(Kitaphane-i Ebüzziya No. 102)

Nümune-i Edebiyat-ı Osmaniye nin 4 baskısı daha değişiklerle yapılmıştır: 2.baskı (504 s.) 1302 - 1885. 3. baskı, (493 s.) 1306 - 1889. 4. baskı (500 s.) 1308 - 1891. 6. son baskı 544 s. 1329 R. - 1912. Akif Paş, ilâvelerle (144 s.) 1303 - 1886. Reşid Paşa, ilâvelerle (708 s.) 1307-1888) de 2. baskı

SAHİP OLARAK ÇIKARDIĞI DERGİLER

Cüzdân. 7 Zilhicce 1289 - 5.2.1873. Çıktığı gün toplatılmıştır. Türki-
yede el konan ilk dergidir.
Muharrir. (8 sayı) .(Muharrem 1293 - Ocak 1876) ilâ(Safer 1295 - 4.2.1878)
Mecmua-i Ebüzziya. (159 sayı)(15 cild).(1 Ramazan 1297 - 22.8.1880)ilâ
(2 Ramazan 1330 -16.8.1912) .

SAHİP OLARAK ÇIKARDIĞI GAZETELER

İbret. (Namık Kemal, Reşad Kayazade, Nuri Menapirzade ile ortak) (19 sayı)
(7 Rebiül ahır 1289 - 13.6.1872) ilâ (3 Cemaziyelâhır 1289 -
(Gazete kapatıldığı ortaklar memuriyetle dağıtıldı). 9.7.1872)
Hadika. (59 sayı). (8 Ramazan 1289 - 9.11.1872) ilâ (8 safer 1290 -
Sirac . (17 sayı).(16 Muharrem 1290 - 15.3.1873) ilâ 6.4.1873)
(11 Safer 1290 - 9.4.1873)
(Ebüzziya Rodos'a sürülmüş gazeteler toptan kapanmıştır.)
Le Courrier d'Orient. (Fransızca) 1909 nisan. (Müteveffa Giampietri
veresilesiyle ortak) Bugüne kadar gazeteden hiç bir nüsha bulunma
Yeni Tasvir-i Efkâr (349 sayı).31.5.1909 ilâ 10.5.1910 di.
Tasvir-i Efkâr
Hak
Tefsir-i Efkâr
Tasvir-i Efkâr *son dâim*
Ebüzziya bu ~~gaz~~ gazeteyi oğulları Talhâ ve Velid ile beraber
1910 ilâ 27.1.1913 (ölümü) arası, 649 sayıya kadar çıkarmıştır.
Hükümetler gazeteyi kapadıkça isim değiştirip yayınlanmıştır.

MÜDÜR OLARAK ÇIKARDIĞI GAZETELER

Terakki 1287 - 1870
Terakki Eğlence 1287 - 1870 (İlk mizah ilâvesini tesis etmiştir).
Terakki Muhaderet 1287 - 1870 (İlk Kadın Dergisi ilâvesini çıkarmıştır).
Bosna Vilâyet Gazetesi 1295 - 1877

GAZETECİ OLARAK ÇALIŞTIĞI GAZETELER

Ruzname-i Ceride-i Havadis 1865
Tasvir-i Efkâr 1865 (Şinasi idaresi ve sonrası)
Hakayik-ül Vekayi 1870
Diyojen 1870 - 1872
Çingiraklı Tatar 1873
Hayâl 1874

Makaleleri bulunan diğer bazı gazetelerden tesbit edilebilenler :

Ceride-i Askeriye 1865
İrtika 1899
Malûmat 1899
Musavver fen ve Edep 1899
Konya Vilâyet Gazetesi 1901 - 1908
Asker 1908

SAHİP OLARAK ÇIKARDIĞI DERGİLER

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No ZE.17014

Gülden. 7 Zilhicce 1289 - 5.2.1873. Çıktığı gün toplatılmıştır. Türkiye'de el konan ilk dergidir.
Muharrir. (8 sayı) .(Muharrem 1293 - Ocak 1876) ilâ Safer 1295 - 4.2.1876
Mecmua-i Ebuzziya. (159 sayı)(15 cild).(1 Ramazan 1297 - 22.8.1880)ilâ
2 Ramazan 1330 -16.8.1912) .

SAHİP OLARAK ÇIKARDIĞI GAZETELER

İbret. (Namık Kemal, Reşad Kayazade, Nuri Menapirzade ile ortak) (19 sayı
(7 Rebiül ~~evvel~~ 1289 - 13.6.1872) ilâ (3 Cemaziyelahir 1289 -
(Gazete kapatılmış ortaklar memuriyetle dağıtıldı) 9.7.1872)
Hadika. 5959 sayı). (8 Ramazan 1289 - 9.11.1872) ilâ (8 safer 1290 -
Sirac . (17 sayı).(16 Muharrem 1290 - 15.3.1873)-ilâ 6.4.1873)
(11 Safer 1290 - 9.4.1873)
(Ebuzziya Rodos'a sürülmüş gazeteler toptan kapanmıştır.)
Le Courier d'Orient. (Fransızca) 1909 nisan. (Müteveffa Giampietri
veresile ortak. Bugüne kadar gazeteden hiç bir nüsha bulunma
Yeni Tasvir-i Efkâr (349 sayı).31.5.1909 ilâ 10.5.1910
Tasvir-i Efkâr
Hak
Tefsir-i Efkâr
Tasvir-i Efkâr
Ebuzziya bu beş gazeteyi oğulları Tâlhâ ve Velid ile beraber
1910 ilâ 27.1.1913 (ölümü) arası, 649.sayıya kadâ çıkarmıştır.
Hükümetler gazeteyi kapadıkca isim değiştirip yayınlanmıştır.

MÜDÜR OLARAK ÇIKARDIĞI GAZETELER

Terakki 1287 - 1870
Terakki Eğlence 1287 - 1870 (İlk mizah ilâvesini tesis etmiştir).
Terekki Muhaderet 1287 - 1870 (İlk Kadın Dergisi ilâvesini çıkarmıştır).
Bosna Vilâyet Gazetesi 1295 - 1877

GAZETECİ OLARAK ÇALIŞTIĞI GAZETELER

Ruzname-i Ceride-i Havadis 1865
Tasvir-i Efkâr 1865 (Şinasi idaresi ve sonrası)
Hakayik-ül Vekayi 1870
Diyojen 1870 - 1872
Çingiraklı Tatar 1873
Hayâl 1874

Makaleleri bulunan diğer bazı gazetelerden tesbit edilebilenler :

Ceride-i Askeriye 1865
İrtika 1899
Malûmat 1899
Musavver fen ve Edep 1899
Konya Vilâyet Gazetesi 1901 - 1908
Asker 1908

TELİF ESERLERİ

B İ O G R A F İ L E R :

Götenberg, ihtira-ı fenni tab (36 s.)	1299 - 1882	(Kitaphane-i Meşahir)	
İbn-i Sina (36s.)	1299 - 1882	" "	No. 1 No. 2
Galile (36 s.)	1299 - 1882	" "	No. 2
Napolyon (36 s.)	1299 - 1882	" "	No. 3
Diyojen (36 s.)	1299 - 1882	" "	No. 4
Benjamin Franklen (36 s.)	1299 - 1882	" "	No. 5
Hasan Sabbah (36 s.)	1299 - 1882	" "	No. 6
Büfon (36 s.)	1299 - 1882	" "	No. 7
Ezop (36 s.)	1299 - 1882	" "	No. 8
Yahua bin Halid Bermek (36 s.)	1299 - 1882	" "	No. 9
Harun er Reşid (36 s.)	1299 - 1882	" "	No. 10
Jan jak Russo (36 s.)	1299 - 1882	" "	No. 11
Nikola Şamfor (40 s.)	1304 - 1887	(Kitaphane-i Ebüzziya)	No. 64
Süruri-i Müverrih (54 s.)	1305 - 1888	" "	No. 70
İmparator Vilhelm (56 s.)	1305 - 1888	" "	No. 67
Nef'i (303 s.)	1305 - 1888	" "	No. 103 106
Kemal (22 s.)	1306 - 1889		
Kemal Beyin Tercüme-i hali	1326 - 1908		

Yukarıda sayılan ve Kitaphane-i Meşahir serisinde çıkanlardan dört eser, daha sonra ilâvelerle, Kitaphane-i Ebüzziya serisinde basılmıştır :

Diyojen (46 s.)	1307 - 1890	Kitaphane-i Ebüzziya	No. 82
Ezop (64 s.)	1307 - 1890	" "	No. 90
Benjamin Franklen (48 s.)	1308 - 1891	" "	No. 84
Büfon (47 s.)	1308 - 1891	" "	No. 85

Diger Konularda Telifler :

Millet-i İsrailiye (78 s.)	1305 - 1888	(Kitaphane-i Ebüzziya)	No. 66
Makame-i Tevkifiye (14 s.)	1313 - 1896	Hatıratdır.	12 nüsha basılmıştır.
Ne edatı nehi hakkında tetebbuat (84 s.)	1324 - 1908	R.	
Yeni Osmanlılar Tarihi (Yeni Tasvir-i Efkâr da tefrika)	1909 - 1910		
Eser yeni yazı ile 3 cild halinde Ziyad Ebüzziya tarafından			

1973 de yayınlanmıştır.

Ebüzziya Tevfikî'nin eserleri

Takvimler, salnameler :

- 1295 (1873) Salname-i Hadika
1295 (1878) Bosna Vilâyeti Salnamesi
1296 (1879) Salname-i Ebüzziya (dağıtımına geçmeden el konup imha edil-
1297 (1880) Salname-i Kameri len.(3 adet mevcut)
1297 (1880) Rebi Marifet (def'a 1) Salnamei Ebüzziya
1299 (1882) " " (" 2) Takvim-i Ebüzziya
1300 (1883) " " (" 3) " "
1301 (1884) " " (Sene 4) " "
1302 (1885) " " (" 5) " "
1302 (1885) Takvim-i Rebi - Zamime-i Rebi-i Marifet
1303 (1886) Rebi-i Marifet (Sene 6)(ilk çinkografi usulü resimli eser
1303 (1886) Rusya Müslümanlarına mahsus Takvim-i Ebüzziya
1304 (1886/7) Rebi-i Marifet (sene 7) Takvim-i Ebüzziya
1305 (1887/8) " " (" 8) " "
1306 (1888/89) Nevsâl-i Marifet (sene 9) " "
1308 (1890/91) " " (" 10) " "
1309 (1891/92) İmsakiye-i Nevin
1310 (1892/93) Nevsâl-i Marifet (sene 11) Takvim-i Ebüzziya
1311 (1893/94) Takvim-i Ebüzziya (" 12)
1315 (1897/98) " "
1316 (1898/99) " "
1317 (1899/1900) Takvim-i Nisa
1300 (1883) Ahmed Cevdet Paşanın Takvim-il Edvar ına yaptığı ilâvelerle
ikinci baskısı

Bu tarihte tutuklanıp Konya ya sürgün edildiğinden
takvim yayınları da durmuş, sürgünden dönüştü
sonra da (1908) tekrar takvim yayınına başlamıştır.
Ebüzziya Takvimleri, divar takvimi şeklinde , 1843 senesi
için olmak üzere Veliâ Ebüzziya tarafından çıkarılmağa baş-
lanmış,1945 de vefatına kadar üç yıl yayınlamış, sonra da
Ziyad Ebüzziya tarafından (1945 - 1970) 26 sene çıkarılmıştır.

Ebüzziya Tzvfikin, memlekette öncülük ettiği ve ilk def'a ortaya koyduğu teşebbüslerle, yine memlekette ilk def'a bir kimseye uygulunan hususlarda maruz kaldığı filler

TDV İSAM
Kütüphanesi Arşivi
No ZE.190.17

GAZETECİLİKTE

- * Yayınlandığı gün mecmuası CUZDAN toplatılmıştır (5.2.1873) (1873)
- * Uç gazete ve bir dergiyi bir arada çıkarabilmiş Türk tür (İbret, Hadika, Sirac, gazeteleri ve Cuzdan dergisi)
- * Hünkârdan bahsederken, devrin gazetelerinde kullanılması adet olan sıfatları sıralamadan, bugün adet olduğu gibi bahseden, kimsedir. (Bu olay sürülmesine ve gazetesinin kapatılmasına sebep olmuştur. Sirac Gazetesi No. 13. Nisan salı 1873)
- * Sürgünde ve hapiste iken dergi tesis edip çıkartmıştır: MUHARRİR mecmuası, Rodos sürgün hapsi, 1876)
- * İstanbulda meydana gelen ilk işçi hareketi olan tırsane amelesinin yürüyüşünü, işcinin hakkını gözetererek, gazetesini sütunlarına ilk geçiren olmuş, bu yüzden gazete kapatılmıştır (Hadika No 52, No 54, Ocak 1873)
- * İlk defa bir dergiyi Türkiyede devamlı olarak (kapatıldığı yıllar hariç) 31 yıl, 15 cild 159 sayı olarak, aynı boy aynı kâğıd, aynı ter-tip ve muhtevada çıkarmıştır. (Mecmua-i Ebüzziya 22.8.1880 ilâ 16.8.1912)
- * Gündelik gazeteye çinkografi usulü ilk resim basandır: (Yeni Tasvir-i Efkâr, Mustafa Fazıl Paşa resmi, 28.5.1909).
- * Gazete idarehanesinde ilk defa klişehane kuran (1910 Tasvir-i Efkâr)

MATBAACILIKTA

- * Vilâyet Salnamelerini taş baskısından tipografi baskısına geçiren (Bosna Mektupcusu iken çıkarttığı Bosna Salnamesi 1295 - 1878)
- * Türkiyede, devrin Batı tarzı, ilk matbaa kurulması (Matbaa-i Ebüzziya 1881)
- * Renkli kitap kabı basmak (Şerare 1882)
- * Metinde renkli çerçeve basmak (Şerare 1882)
- * Kitapta ilk defa çinkografi usulü ve tipo resim basmak (Rebi Marifet Yıl 6, 1303 - 1886, Ahmed Mithat'a açık mektupta bunu anlatır.)
- * Metinde üç renk kullanılmış eser basılması (Rebi-i Marifet, sayı 8. 1305 - 1887)
- * Eski harflerde, aynı harfle olduğu halde, hareke kullanılmaması yüzünden, a, e, o, ö, u, ü, okunacağı bilinmeyen kelimeleri, okunması lâzım gelen seslere göre tasnif ederek, lugati bu şekilde tanzim usulünü çıkarması. (Lügat-ı Ebüzziya 1888. usul Lügatın ön sözü s. 20. Bu okunuşlara göre vav harfleri üzerine özel işaretler koydurarak ona göre kalıplar yaptırıp hurufat döktürmüş ve bunlar matbaalarda kullanılmıştır.

Matbaacılık devam

- * Türk matbaacılığını, o zamana kadar süregelen ve halk dilinde "acem baskısı" denilen kötü ve pis baskıdan, Avrupa baskıları haline getiren, hatta bir kısım Batı memleketlerini geçen dir. (1889)
- * Matbaacılığı ve kitap baskısını "san'at eseri" haline getirmesi Fransa Cumhurbaşkanının dikkatini çekmiş ve kendisine liyakat madalyası yollamıştır. Matbaacılıkta ilk madalya alan Türk tür. (1898)
- * Memlekete ilk defa otomatik matbaa baskı makinesini getirtmiştir. (1890)
- * Eski yazı harflerle 16 punto büyüklükteki yazıyı 14 punto et'e döktürerek matbaacılığa yeni bir harf çeşidi kazandırmış ve bu harfler piyasada Ebüzziya harfi diye tanınmıştır. (1895)
- * Devrinin en kudretli kûfi hat yazarı olduğundan, matbaa harfi olarak yazdığı kûfi harflerle hurufat döktürmüş ve eski devrin Türk matbaacılığına kûfi matbaa hurufatını kazandırmıştır. (1895)

YAYINCILIKTA

- * Türkiyede ilk almanak çıkarılması (Salmame-i Hadika 1873 - 1290)
- * Lügat kitabında adı geçen eşyanın resimlerini basmak. (Lugat-i Ebüzziya, 1888)
- * Eseri daha yayınlanmağa fırsat verilmeden el konan ve mahallinde yakılarak imha edilen ilk Türk tür. (Salname-yi Ebüzziya 1296-1879)
- * Ucuz, ufak, ciddi kitap serisi yayınlanması (Kitaphane-i Meşahir ve Kitaphane-i Ebüzziya serileri 1882 - 1893)
- * Batı da olduğu gibi cildli kitap yayınlamak (Durub-u emsâl-i Osmaniye 1884)
- * Seri kitapheşriyatını, aynı boy, aynı cins kâğıd, aynı renk kapak ile 110 adet basmağı ve dağıtmayı başarmak (Kitaphane-i Ebüzziya külliyatı 1 - 110. 1885 - 1887)
- * Dış Türklere mahsus takvim basıp Rusya daki Türklere yollamak (Rusya Müslümanlarına mahsus Takvim-i Ebüzziya 1886. 40 bin adet)
- * Türkiyede ilk defa renkli ve tek renk kartpostal basmak, (Bugüne kadar tesbit edilebilen 29 tek renk, 2 renkli. 1898)
- * Kitaplarda iç kapak basmak usulünü ihdas (1882)
- * Kitap isimlerini kûfi hatla basmak yeniliği (Cümel-i Müntehibe-i Kemâl 1882) (Mecmua-i Ebüzziya 23.5.1882) No. 21.
- * Leipzig dünya matbaacılık merkezinin, yıllık eseri, "Güzel Baskılar" yayınlarına (1891 - 1899, sürüldüğü yıl), arası, devamlı olarak bir ilâ öç eseri alınarak yayınlanan, ilk ve son Türk matbaacısı. Yıllık : Internationaler Graphischer Aus-Tausch, Leipzig. Maalesef 1914 hârbine kadar devam eden bu yayına başka Türk Matbaasından eser alınmadı

EDEBİYATTA

- * Telif piyesi, Saray dışı, halk'a oynanan ilk yazar (Ecel-i Kaza, 1873)
- ** Hakkında tenkid yazılan ilk telif eser (Ecel-i Kaza, Diyojende 167 5.12.1872)
- * Hasılatının oyunculara terk edildiği ilk eser (Ecel-i Kaza, 23.1.1873)
- * Adapte ilk piyes, Victor Hugo nun Anjélo sundan "Habibe yahud Semahat-ı Aşk" 1876. (Ebüzziya adapte yerine ilk defa TATBİK kelimesi kullandı.)
- * Piyeste ilk defa ciddi siyasî mesaj verilmesi (Habibe yahud Semahat-ı Aşk da, Abdülaziz idaresine karşı. 1876)
- * Batı antolojileri tarzında ilk edebiyat antolojisi. (Nümune-i Edebiyat-ı Osmaniye. 1879)
- * Lügatte alfabetik tasnif içinde, okunuş sesine göre kelimeleri sıralamak usulünün ihdası. (Lügat-ı Ebüzziya, 1888)

SAN'ATTA

- * Osmanlı İmparatorluğu devrinde Cami iç kubbe çenberine kûfi hatla tam bir surenin kuşak yazısı olarak yazılması (Abdülhamid'in Yıldız Camii, "Sure-i Melek". 1885)
- * Resmî binalara isimleri kûfi hatla taşa hak ettirilme (Müze-i Hümayun (İstanbul Arkeoloji Müzesi) ve "Meskûkât Müzesi (halen damga matbaası avlusunda kalmış)(eski meskûkât müzesi) 1892)
- * Bir gazete sahifesinin aynen halı - seccade olarak dokutulması, (Konya Mevlâna Müzesi, Konya Gazetesi nüshası, 1903, Ebüzziyanın Konyada kurduğu halı tezgâhında dokunmuştur)
- * Türkiyede heykel dikilmesi için Meclis-i mebusana lâyiha verilmesi (Midhat Paşanın heykelinin dikilmesi için, Antalya Mebusu sıfatile 1909, M 2. Meşrutiyet Meclisi.

MÜTEFERRİK

- * Hapiste iken mecburen kullandığı takma adını, afdan sonra ilân vererek soy adı olarak benimsemesi (1876)
- ** Matbaacılıktaki başarıları Times gazetesinde makale konusu edilen ilk Türk (1891)
- * Türkiyede ilk defa yelkenli bir kotrayı oğluna alan (Oğlu Ziya veremdir, o devirde verem, tam aksine, güneşle tedavi edilir sanıl maktadır, İstanbulda sadece bir kaç İngiliz de yelkenli kotra vardır, ilk kotralı Türk Ziya olmuştur. Ancak iki yıl sonra Ziya vefat etmiş, Ebüzziya kotrayı Florya açığında yakmıştır. 1894)
- * Matbaacılık başarısı dolayısıyla, sergilere katılmadan, talepte bulunmadan, Fransızlarca liyakat madalyası verilmiş ilk ve son Türk Matbaacı dır. (1898).
- * İlk defa yurd dışına çıkan Türk mebusan heyetine başkanlık etti. (2. Meşrutiyet, Londra ziyareti, 1909)